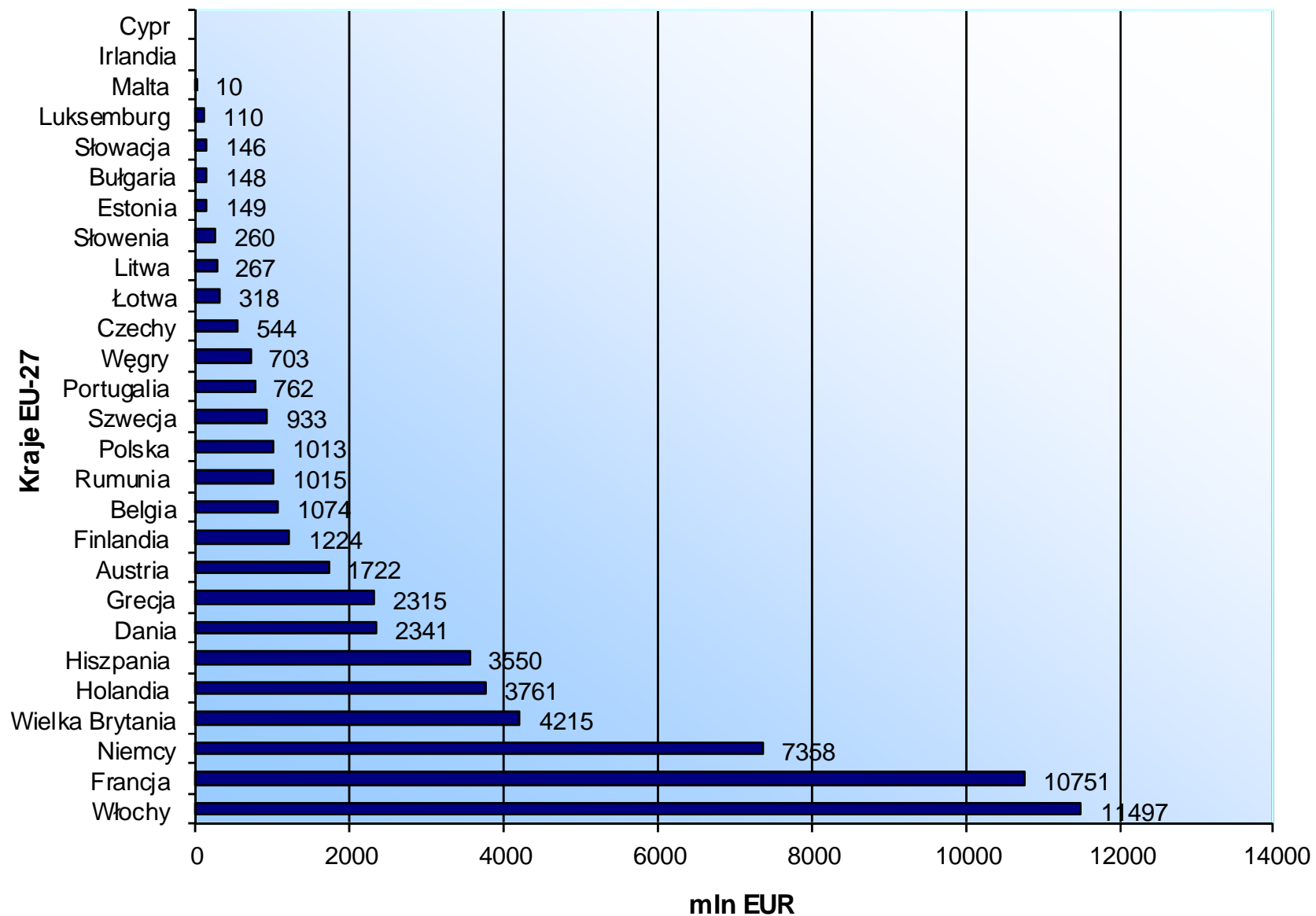

Obawy, oczekiwania i efekty członkostwa Polski w Unii Europejskiej

Andrzej Kowalski
IERIGŹ PIB
SGH

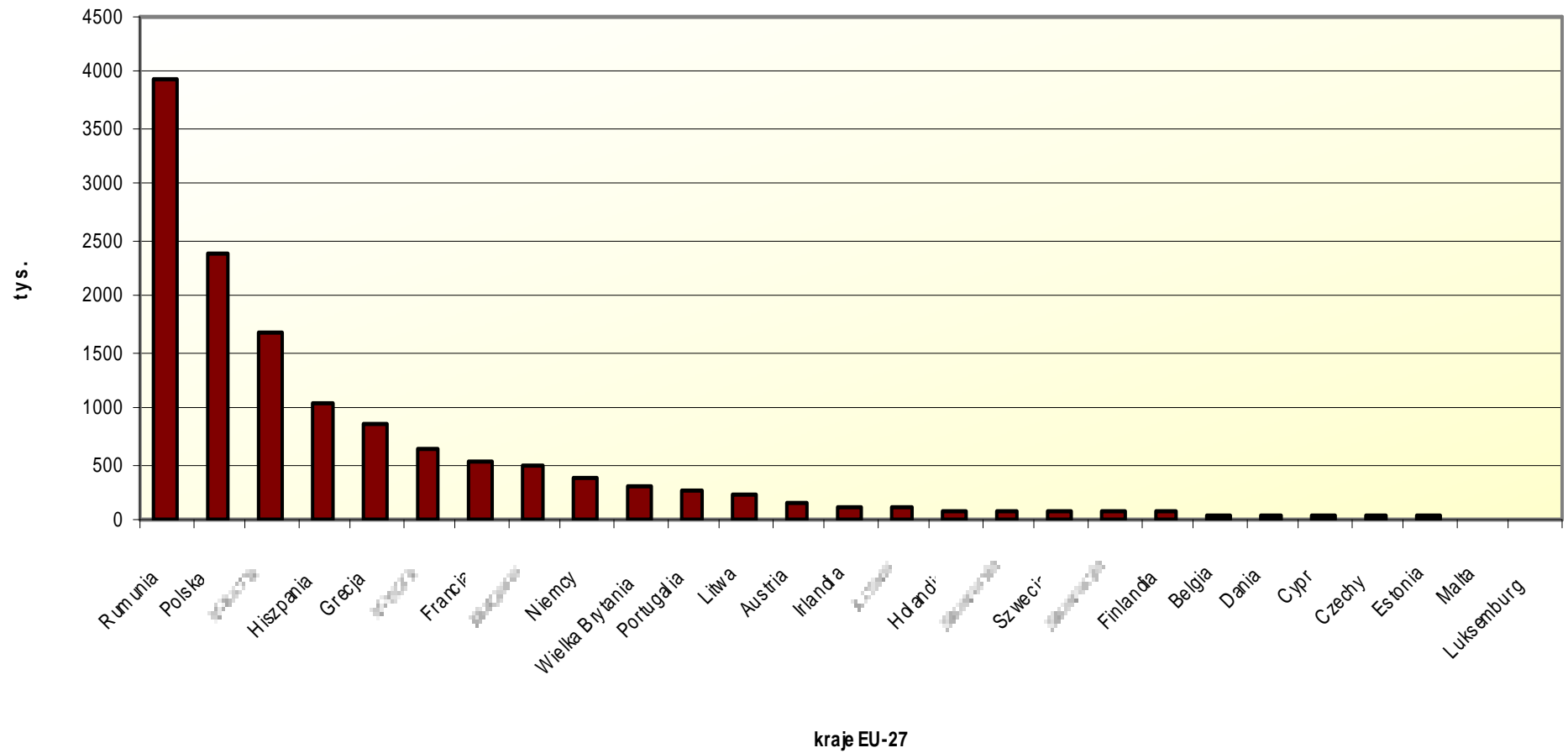
2014

Wartość kapitału trwałego (mln EUR) w 2010 r.

Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych w *Statistical and economic information; Rural development in the European Union; Report 2009*

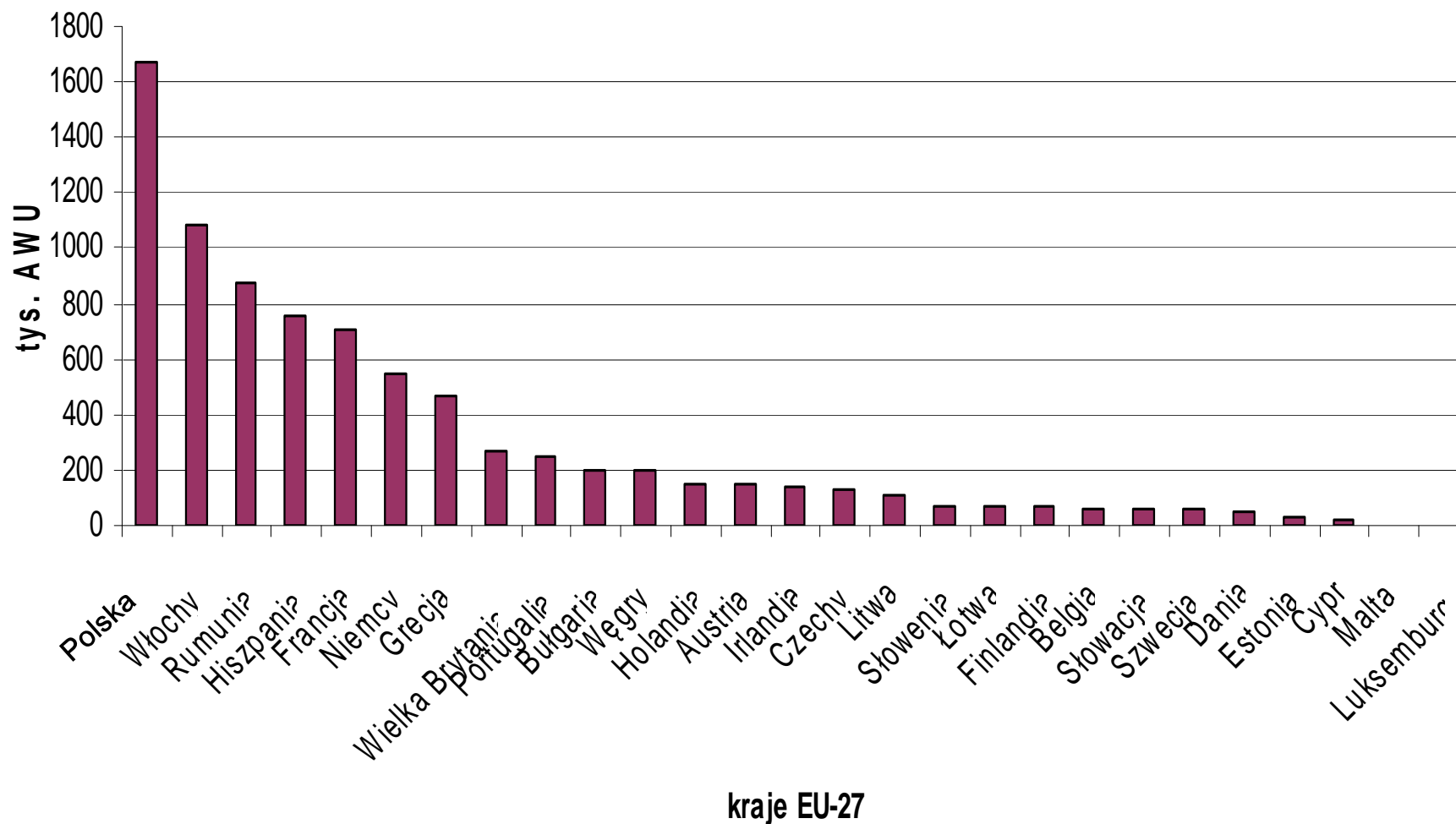
Liczba gospodarstw rolnych w krajach EU-27

*Liczba gospodarstw rolnych w Polsce w 2010 stanowi 17,45% wszystkich gospodarstw w krajach EU-27

Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych w *Statistical and economic information; Rural development in the European Union; Report 2009*

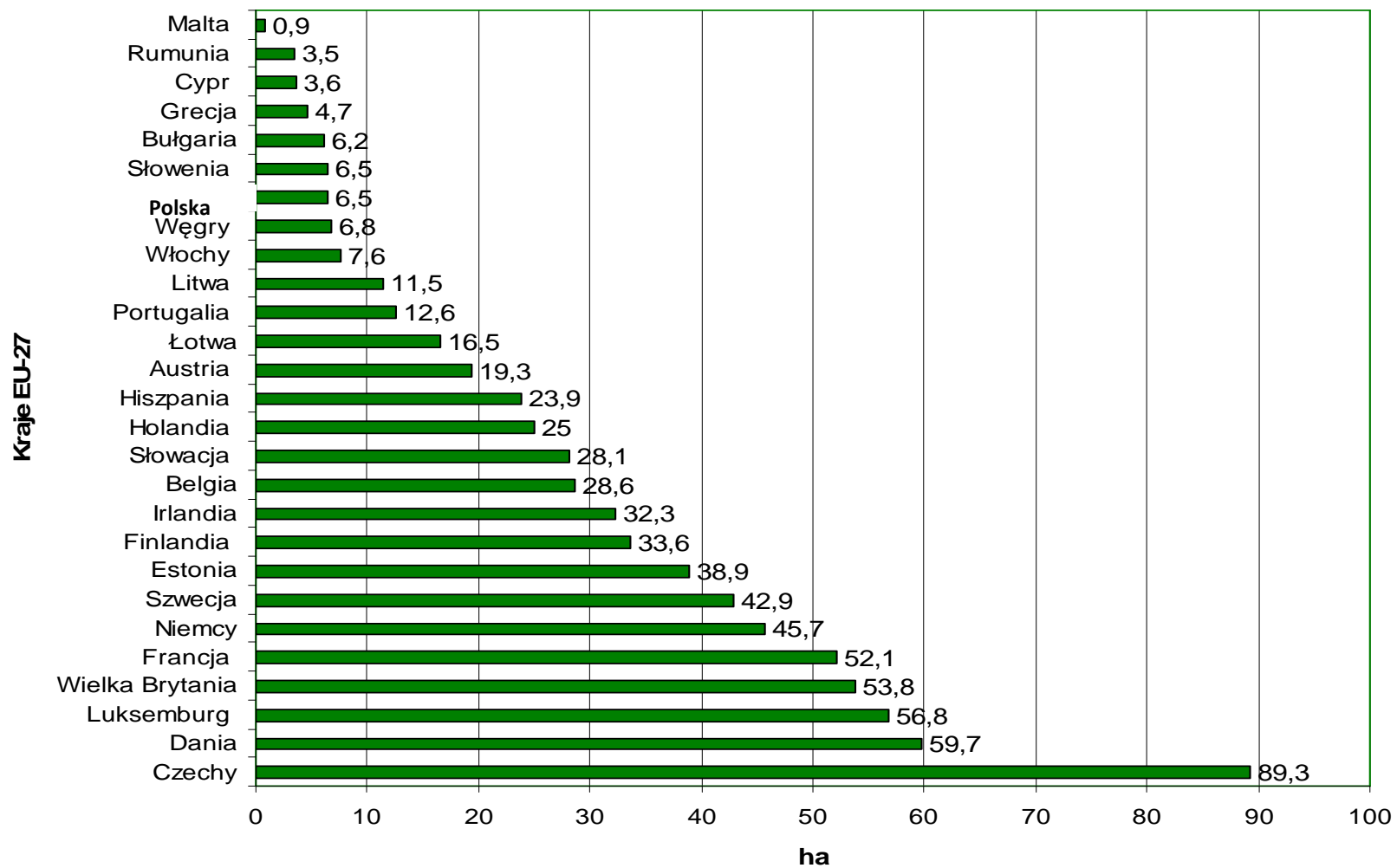
Zatrudnienie w rolnictwie ogółem (w tys. AWU)*

Udział zatrudnienia w polskim rolnictwie stanowi 20,5% zatrudnienia w krajach EU-27

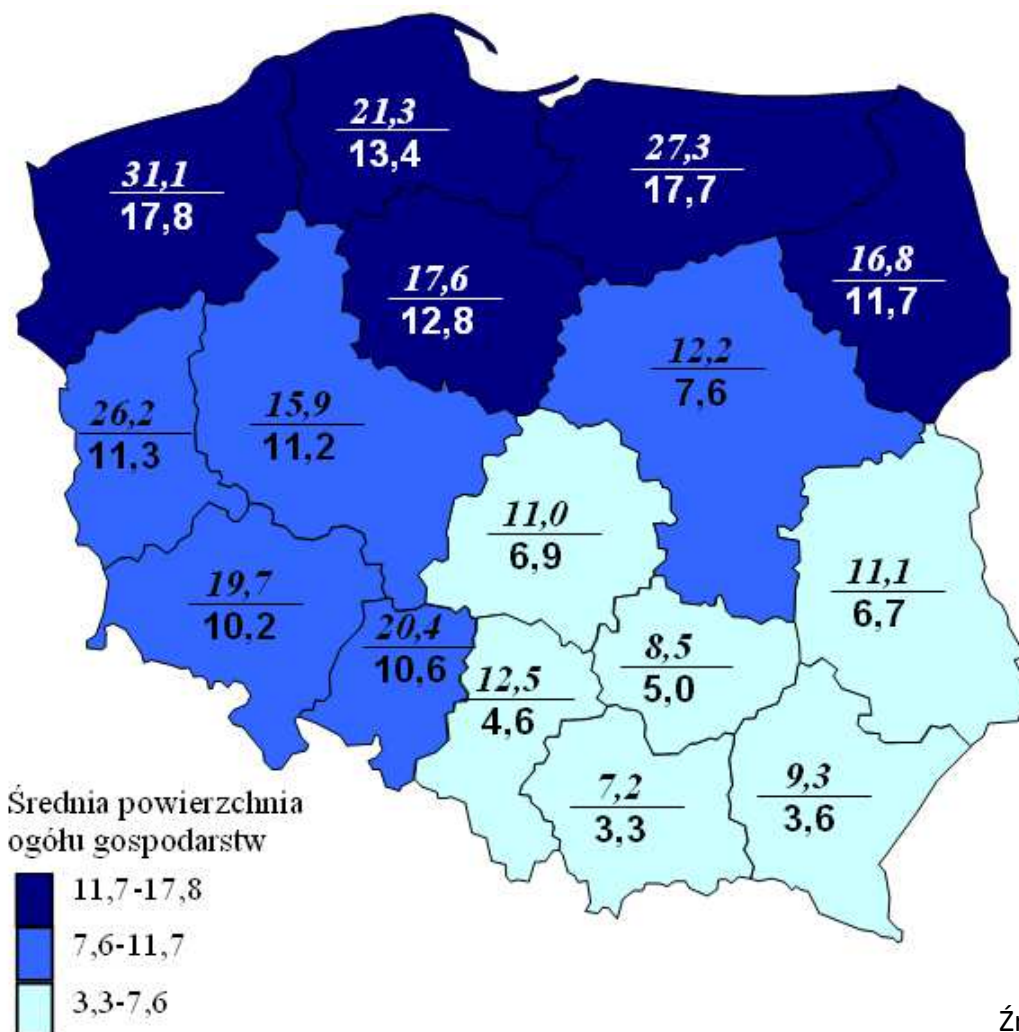
Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych w *Statistical and economic information; Rural development in the European Union; Report 2011*

Średni obszar gospodarstw (w ha)

Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych w *Statistical and economic information; Rural development in the European Union; Report 2011*

Przestrzenne różnicowanie w przeciętnym obszarze indywidualnego gospodarstwa rolnego powyżej 1 ha UR oraz 2 i więcej ESU

$$\frac{\text{gosp. indywidualne} \geq 2 \text{ ESU}}{\text{gosp. indywidualne} > 1 \text{ ha UR}}$$

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w Polsce:

gosp. indywidualne ≥ 2 ESU	16,6
gosp. indywidualne > 1 ha UR	8,6

Poziom różnicowania regionalnego:

Współczynnik zmienności:

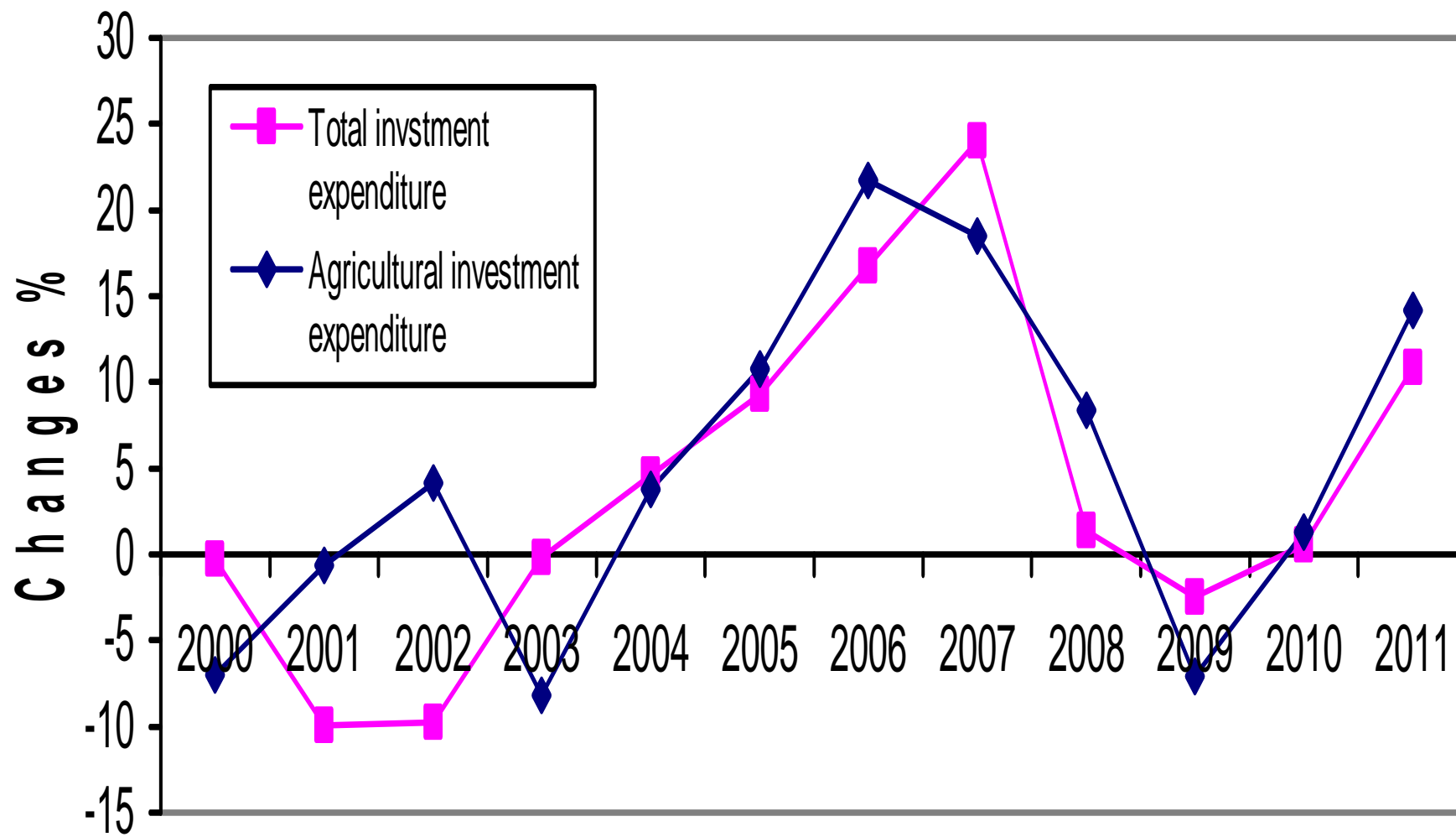
gosp. indywidualne ≥ 2 ESU	42,85
gosp. indywidualne > 1 ha UR	47,13

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS 2011 r.

KWOTA TRANSFERÓW ŚRODKÓW WPR, KTÓRE NAPŁYNEŁY DO POLSKI (DANE W EURO)

Rok	Dopłaty bezpośrednie	PROW	Interwencje rynkowe	Pozostałe transfery WPR	Łącznie
2004	0	286 640 000	10 786 208	0	297 428 212
2005	702 674 035	662 100 658	166 668 009	10 638 946	1 542 083 653
2006	811 580 923	1 149 555 478	181 896 135	11 100 858	2 154 135 400
2007	935 100 872	1 550 886 535	62 431 005	5 264 141	2 553 684 560
2008	1 037 600 783	846 530 427	134 629 217	12 400 573	2 031 163 008
2009	1 446 164 527	1 043 825 682	409 081 057	14 860 428	2 913 933 703
2010	1 827 719 773	1 571 940 488	66 374 780	12 586 168	3 478 623 219
2011	2 395 415 615	1 706 015 707	142 161 865	11 632 309	4 255 227 507
2012	2 702 781 649	2 024 767 952	129 330 008	11 376 612	4 868 258 233
2013	3 065 995 810	1 695 969 389	96 830 252	24 234 865	4 883 032 330
2004-2013	14 925 033 987	12 538 232 316	1 400 188 536	114 094 900	28 977 549 740

Dynamika wydatków inwestycyjnych w całej gospodarce i w rolnictwie (rok poprzedni=100, w %)

Zmiany strukturalne

- W 1999 roku 80-90 tys. gospodarstw powiększało wartość posiadanego majątku trwałego
- W 2012 roku takich gospodarstw było około 300 tys. , które wytwarzały ponad 64% wartości produkcji rolniczej

Zmiany strukturalne

W latach 2002 -2012 liczba gospodarstw posiadających:

- ciągniki wzrosła z 35,9% do 44,6.
- kombajny z 4% do 6,5%
- opryskiwacze z 15,8 do 21,5%

Zmiany strukturalne

- Obsada zwierząt na 100 ha w 2012 roku wynosiła 67,4 SD, w 2002 roku wynosiła 45 SD.
- Średnie roczne tempo wzrostu mleczości wynosiło 82 litry na 1 krowę
- Produkcja żywca wieprzowego na sztuke rosła około 2kg

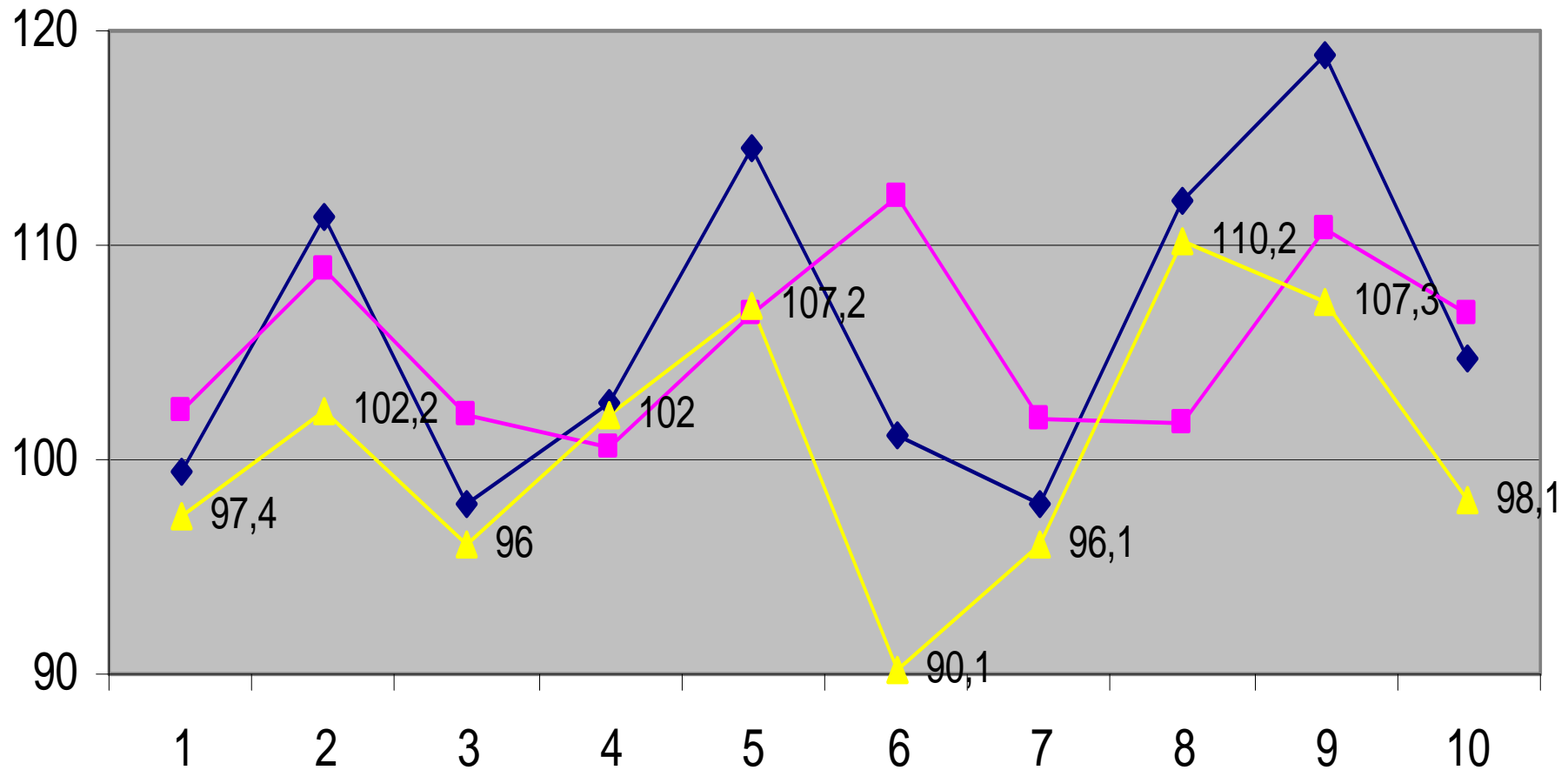
Plony w tym samym okresie wzrosły w przypadku:

- Rzepaku i rzepiku o 48%
- Pszenicy 21%
- Pastewnych o 15%

Zmiany strukturalne

- Wartość produkcji globalnej w 2012 roku była o 16,2% wyższa niż 2002 r.

Relacje cen w rolnictwie

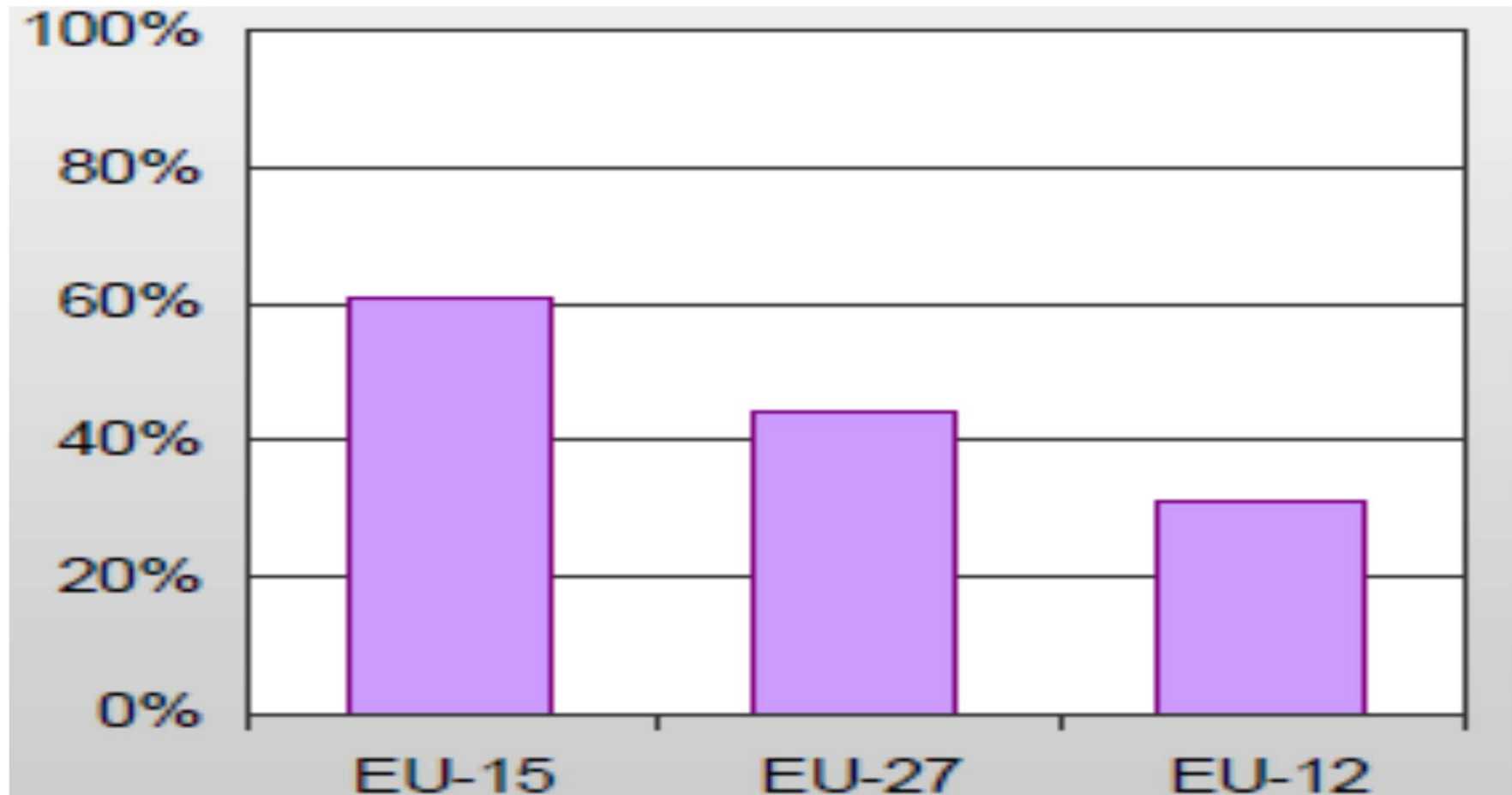

- ◆ Wskaźnik cen produktów sprzedawanych
- Wskaźnik cen towarów zakupowanych na cele produkcyjne
- ▲ nożyce cen

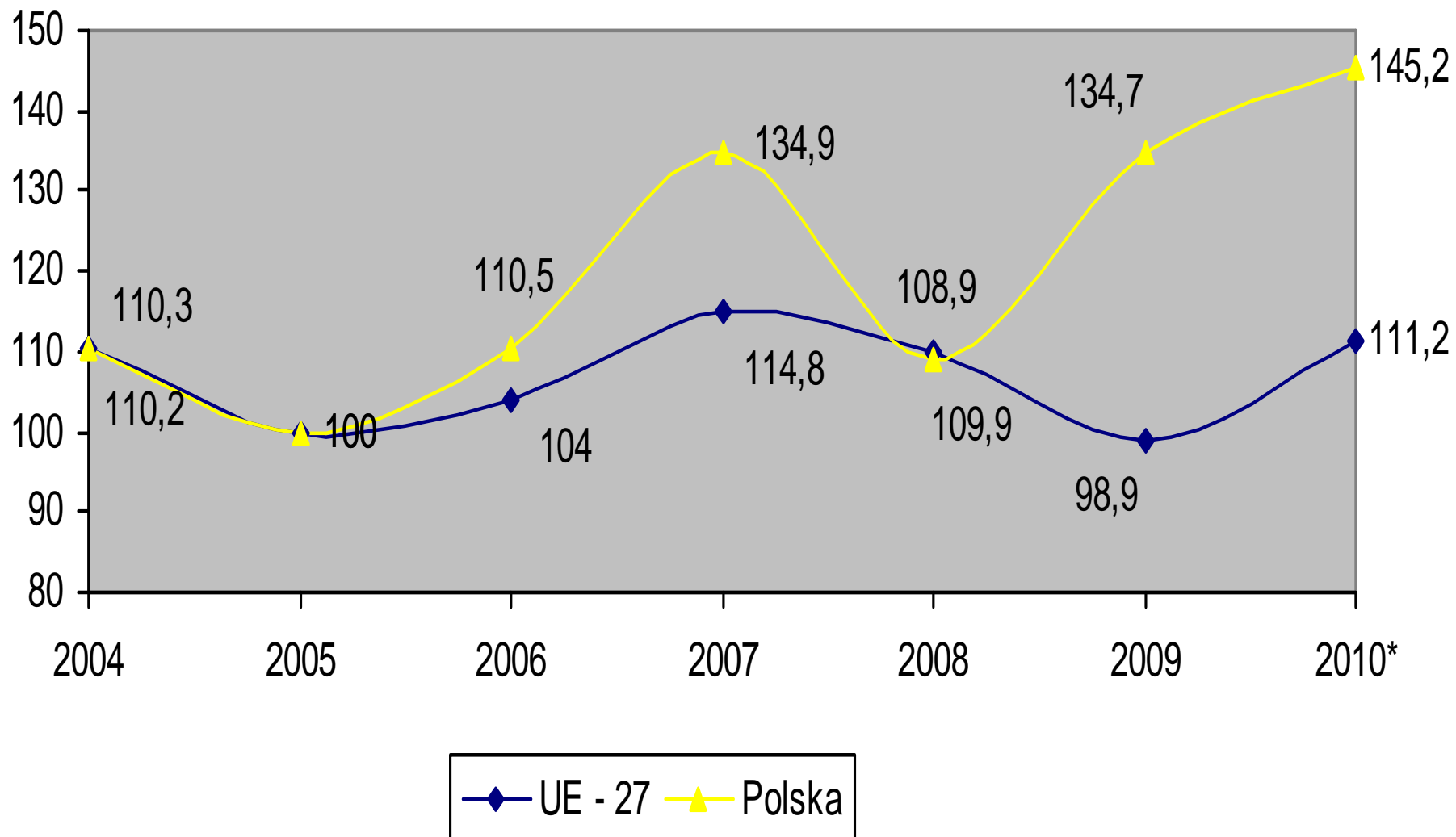
Dochody

- Po akcesji do Unii Europejskiej dynamika wzrostu dochodów gospodarstw domowych rolników była wyższa niż w pozostałych grupach społeczno-ekonomicznych. W latach 2004-2013 nominalny dochód rozporządzalny rolników wzrósł o 89,7% (realny o 64,3%), a w pozostałych grupach gospodarstw następująco: ogółem o 62,2%, (38,7%), pracowników o 61,5% (39,3%), pracujących na własny rachunek (przedsiębiorców) o 57,0% (37,2%), emerytów i rencistów o 51,5% (26,2%). W okresie akcesji przeważały czynniki sprzyjające wzrostowi dochodów rolniczych, wśród których znaczącą pozycję zajmowały różne formy wsparcia finansowego w ramach WPR, skierowane do sektora rolno-spożywczego, gospodarstw rolników oraz na obszary wiejskie.

Poziom dochodów w rolnictwie w relacji do przeciętnych dochodów w całej gospodarce (w proc.)

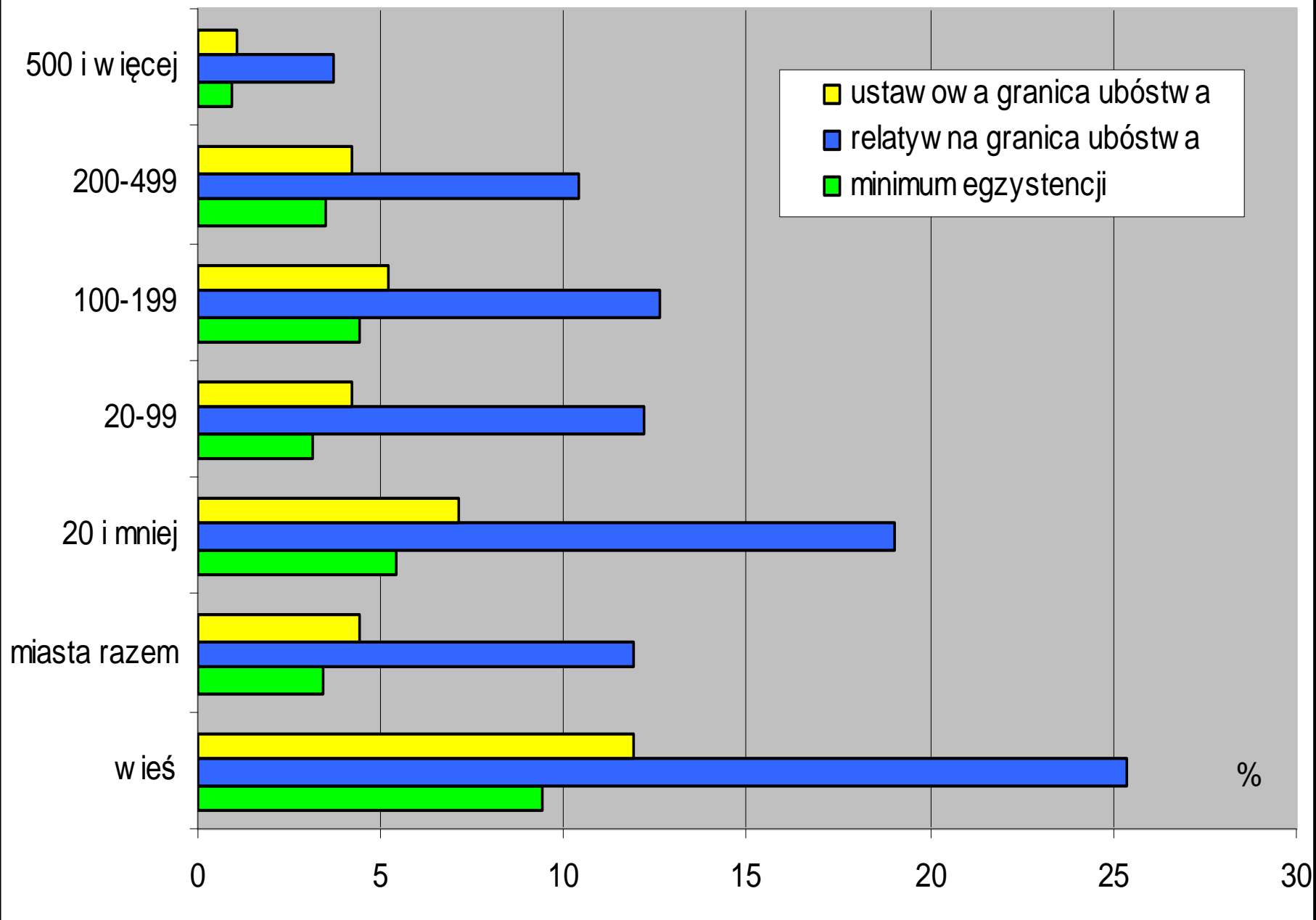
Dynamika dochodu z czynników produkcji na pełnozatrudnionego w rolnictwie w cenach stałych (2005=100)

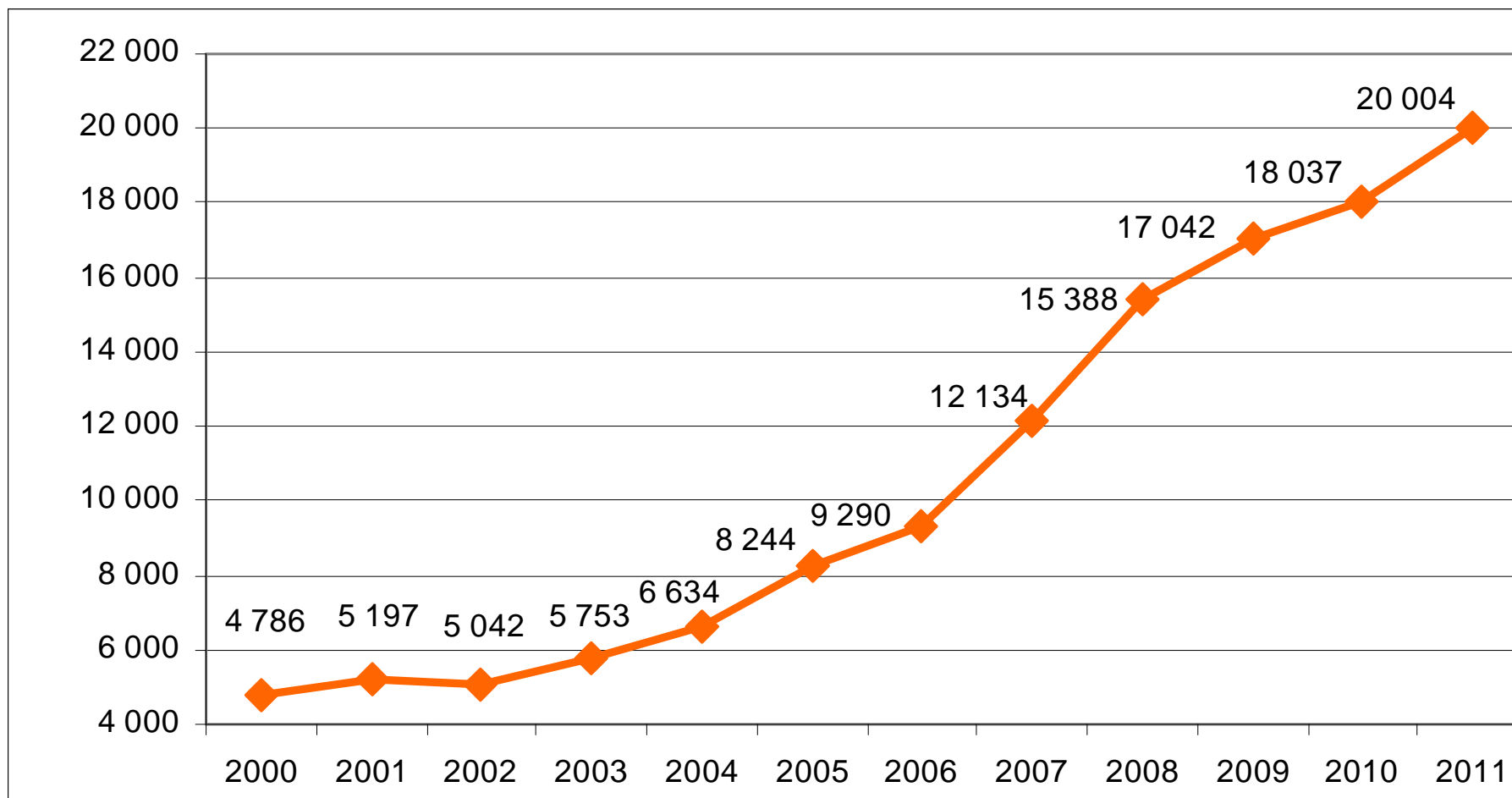
Granica ubóstwa

- W latach 2004-2012 w gospodarstwach domowych rolników zmniejszył się odsetek osób znajdujących się poniżej: minimum egzystencji z 19,9% do 8,9%, relatywnej granicy ubóstwa z 32,3% do 25,9%, ustawowej granicy ubóstwa z 31,6% do 12,1%.

miasta o liczbie mieszkańców w tys.

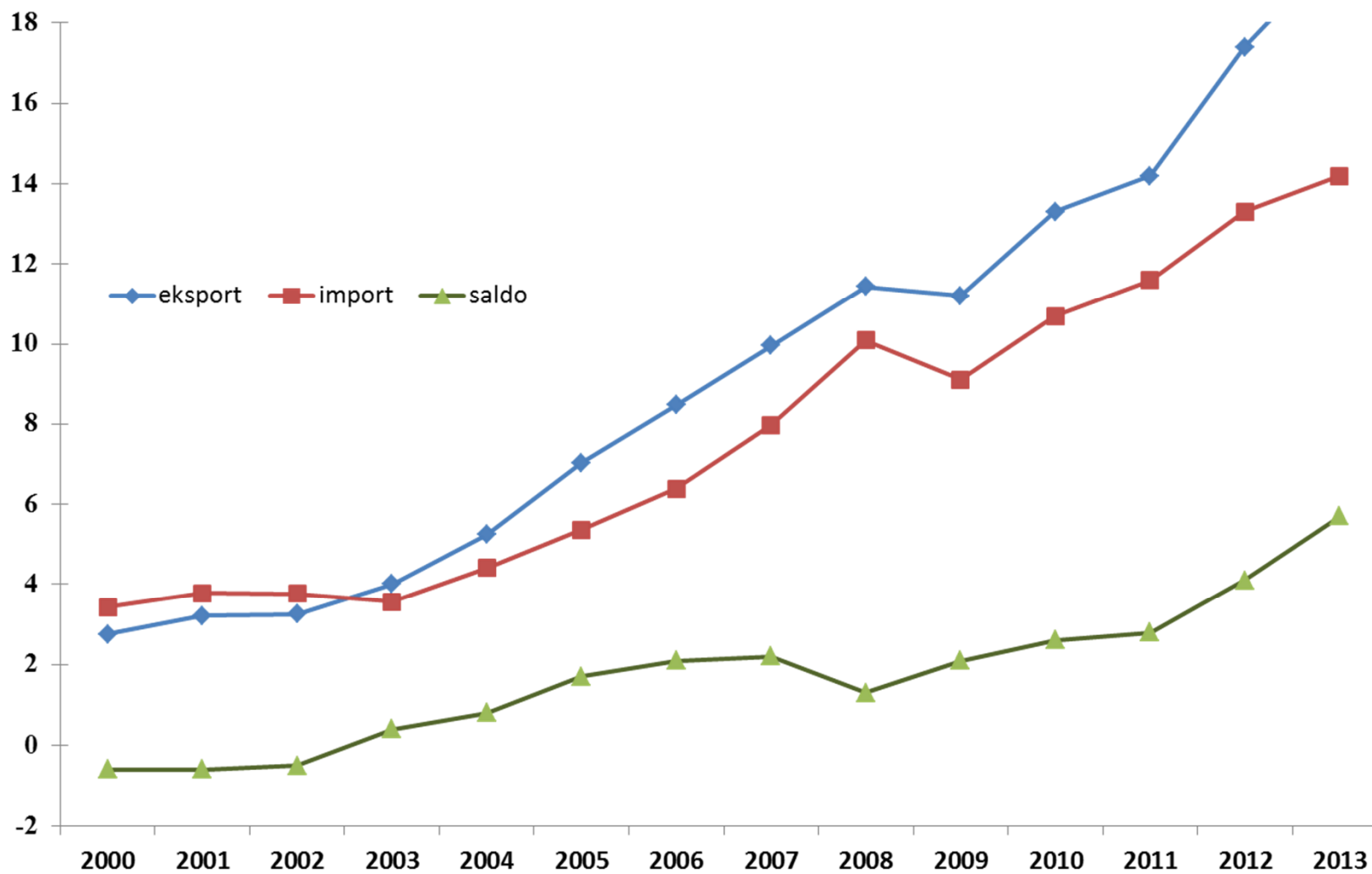

Zmiany cen ziemi w obrocie prywatnym w latach 2000-2011 (w zł za 1 ha)

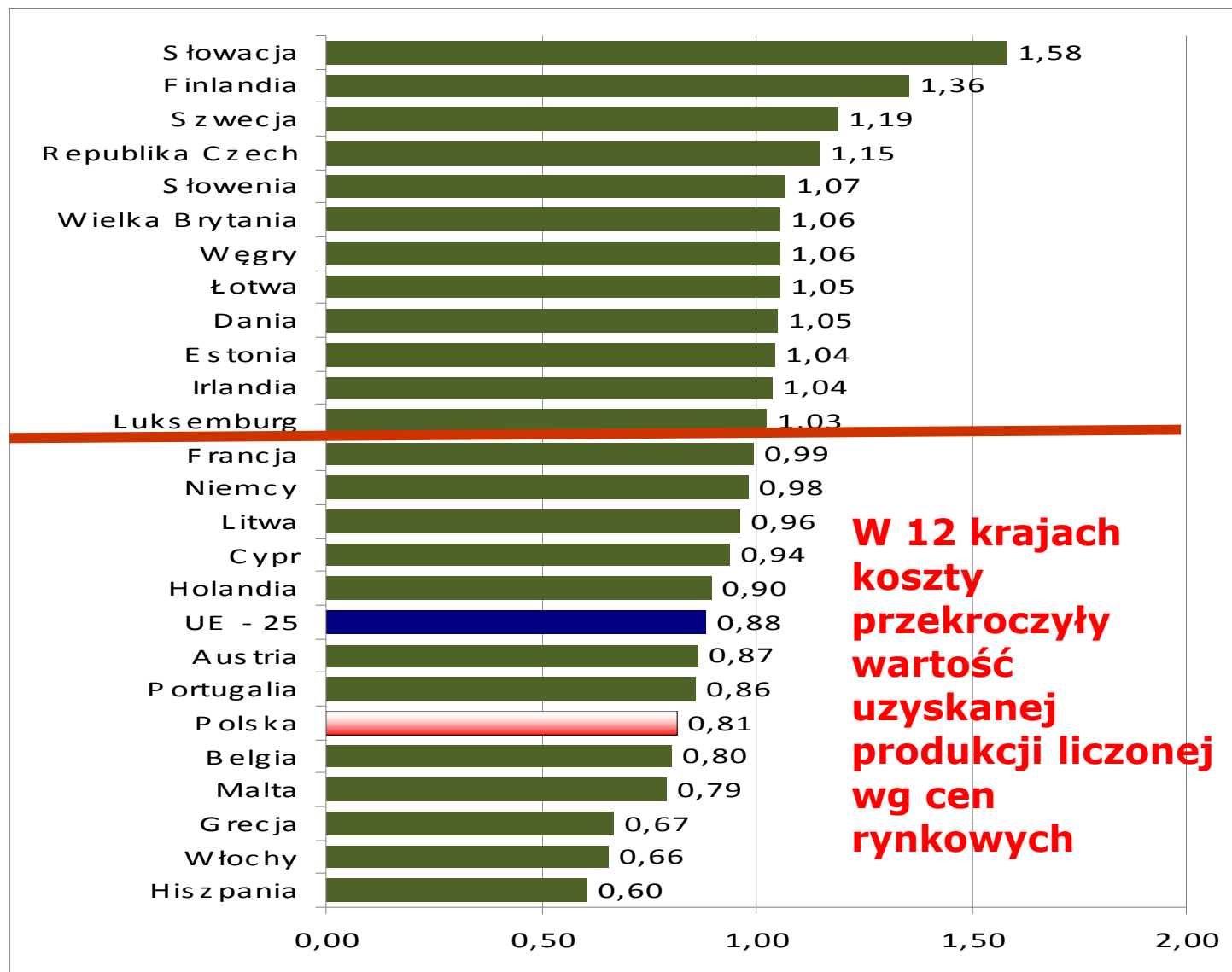
Źródło: Sporządzono na podstawie danych GUS.

Eksport i import towarów rolno-spożywczych (w mld euro)

Polskie gospodarstwa cechują niskie koszty produkcji (bez kosztu własnych czynników wytwórczych –pracy, ziemi i kapitału).

Zajmują 6 miejsce pod względem kosztu wytworzenia 1 euro produkcji gospodarstwa rolnego

Rodzaj wsparcia	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	łącznie 2014-2020
Płatności bezpośrednie	2 970	2 987	3 005	3 022	3 042	3 062	3 062	21 148
Rozwój obszarów wiejskich	1 571	1 570	1 569	1 567	1 565	1 564	1 562	10 968
Łącznie płatności i PROW	4 541	4 557	4 573	4 589	4 607	4 625	4 623	32 116

Rodzaj wsparcia	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	łącznie 2007-2013
Płatności bezpośrednie	1 264	1 579	1 877	2 192	2 477	2 788	3 045	15 222
Rozwój obszarów wiejskich	1 990	1 933	1 971	1 936	1 861	1 857	1 851	13 399
Łącznie płatności i PROW	3 253	3 512	3 849	4 128	4 338	4 623	4 896	28 621

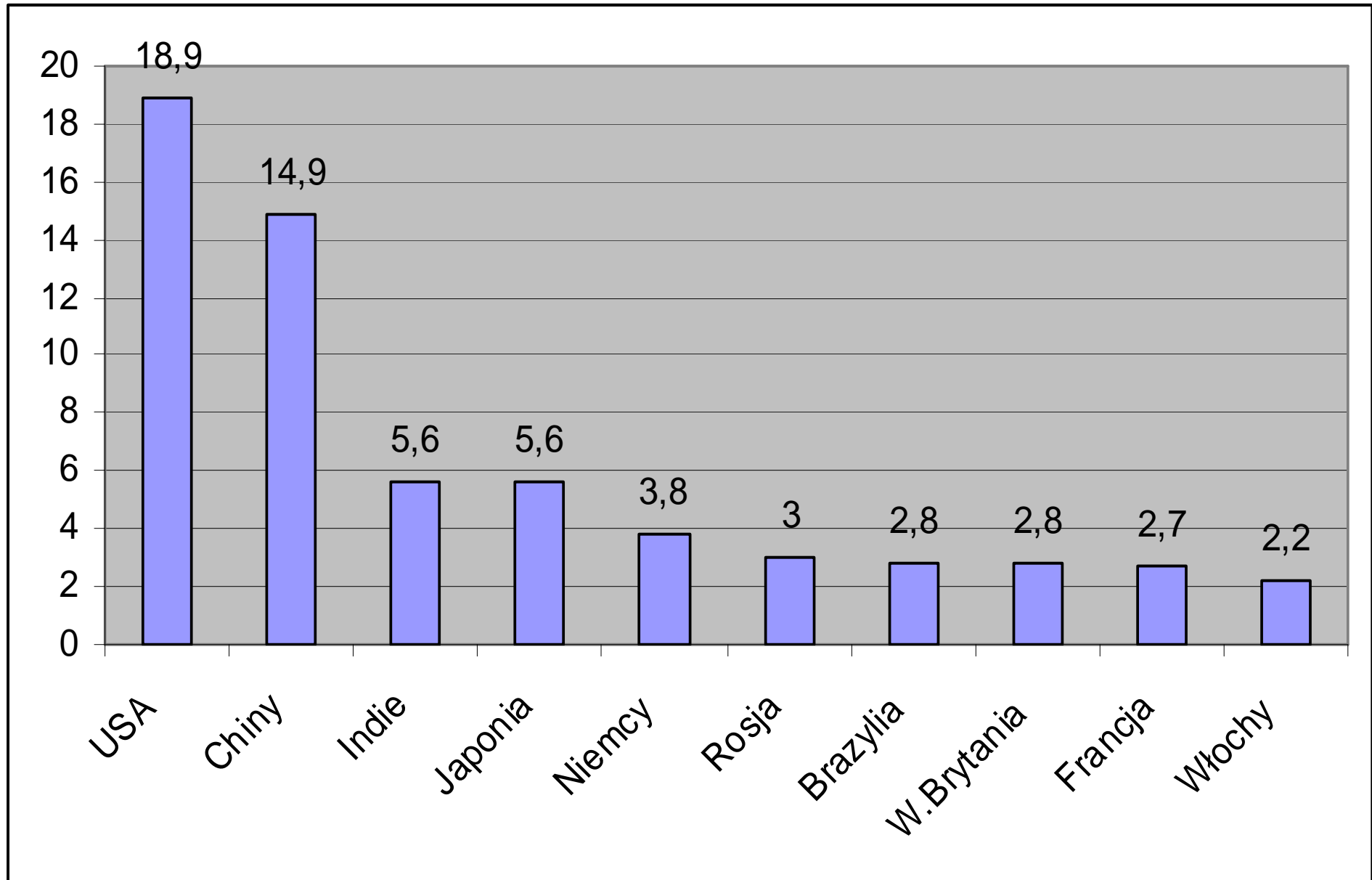
WPR

- Wspólna polityka rolna (WPR) stoi wobec szeregu wyzwań, z jednej strony wyjątkowych, z drugiej nieprzewidywalnych, wymagających podjęcia strategicznych i długoterminowych decyzji odnośnie do przyszłości unijnego rolnictwa oraz obszarów wiejskich.

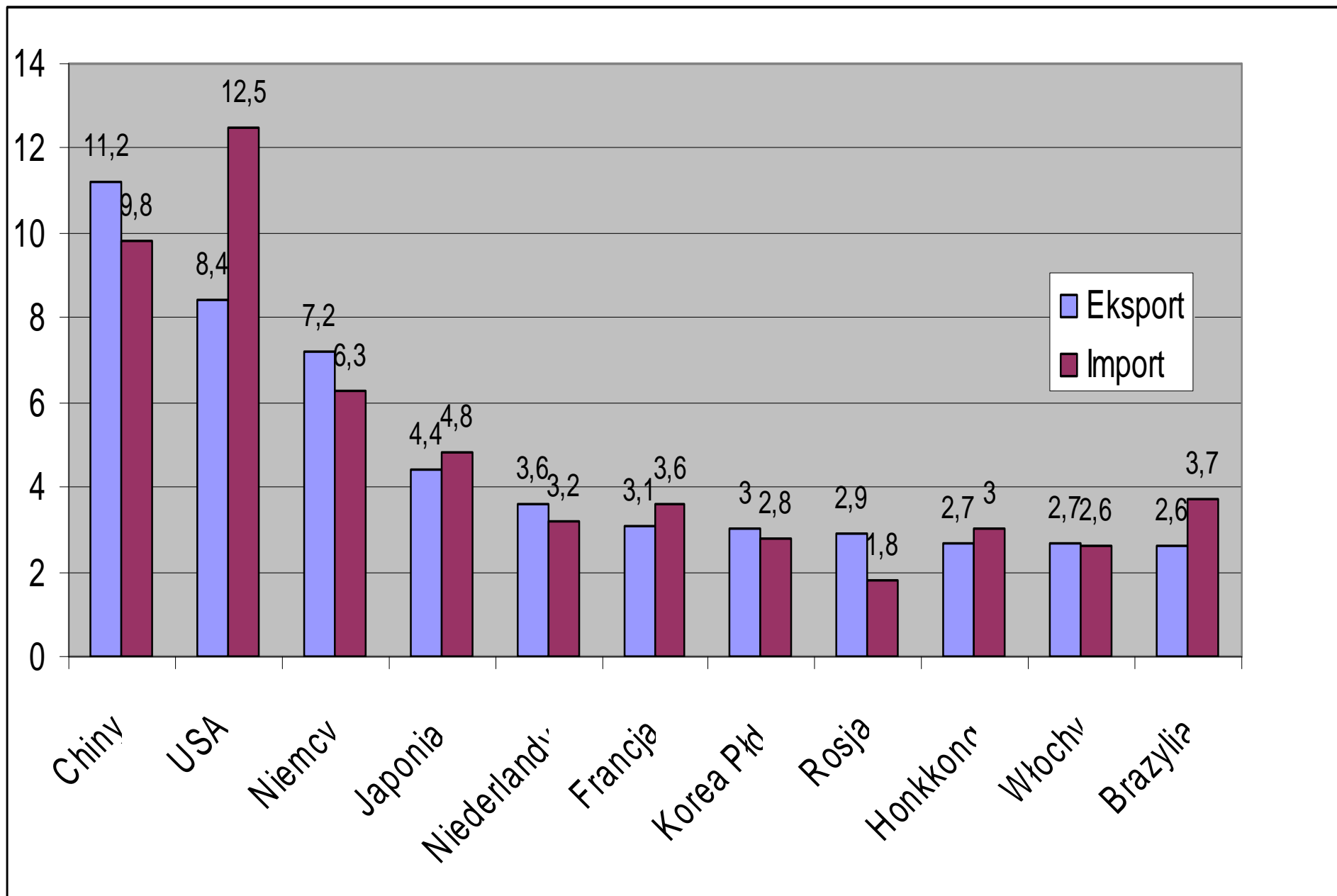
Dalsze zmiany WPR są konieczne w celu sprostania nowym wyzwaniom, takim jak:

- utrzymanie i poprawa konkurencyjności w świecie charakteryzującym się przybierającymi na sile procesami globalizacji i zwiększającą się zmiennością cen, przy jednoczesnym zachowaniu produkcji rolnej w całej Unii Europejskiej,
- odpowiedź na rosnące obawy dotyczące bezpieczeństwa żywnościowego zarówno na poziomie UE, jak i w skali globalnej,
- poprawa zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi takimi jak woda, powietrze,
- zapewnienie sprawiedliwego i zrównoważonego rozdziału wsparcia w ramach WPR między państwami członkowskimi i rolnikami.

Udziały 10 krajów w globalnym PKB w 2012 w %

Udziały w globalnym handlu towarami w 2012r. (w %)

WPR

- Wyzwania te stawiają szczególne wyzwania przed Perspektywą Finansową 2014-2020 zarówno na szczeblu UE jak poszczególnych krajów członkowskich.

Jaki PROW 2013+

- wzmacnianie kapitału ludzkiego, intelektualnego i społecznego wraz z racjonalnym wsparciem doradztwa rolniczego.
- stymulowanie różnych form współdziałania w rolnictwie, agrobiznesie i na wsi - głównie pionowe powiązania integracyjne;
- działania prowadzące do spadku ryzyka gospodarczego;

Jaki PROW 2013+?

- stymulowanie renowacji melioracji i tworzenia nowych obiektów tego typu, komasacji gruntów i prac scaleniowych;
- usuwanie wąskich gardeł w dziedzinie wiejskiej infrastruktury technicznej, ale częściej niż dotychczas w formie inicjatyw ponad gminnych z wykorzystaniem formuły partnerstwa publiczno-prywatnego, w sposób bardzo ściśle skoordynowany z projektami realizowanymi w ramach polityki spójności;
- programy rolno-środowiskowe, ale tylko te, w których określi się jednoznacznie efekty mierzalne i rozliczy z nich konsekwentnie beneficjentów;
- tworzenie bodźców do rozwoju energetyki odnawialnej i rozproszonej na wsi, ale w sposób zgodny z polityką energetyczną kraju i ogólnymi zasadami jej wsparcia budżetowego.

Jaki PROW 2014+?

- **Wspierane powinny być projekty prowadzące do aktywizacji zaplecza surowcowego oraz integracji poziomej i pionowej pomiędzy producentami rolnymi, przetwórcami, dystrybutorami oraz jednostkami badawczo-rozwojowymi.**
- **Ze środków publicznych powinna być wspierana także działalność innowacyjna, tj. wdrażanie wszystkich kategorii innowacji (produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych).**

ANGLIA, WIEŚ W KRAJOBRAZIE PARKOWYM

GEN. DEZYDRY
CHŁAPOWSKI, TUREW

Dziękuję
za uwagę

andrzej.kowalski@ierigz.waw.pl